

charakteristiky našich dialektů, jednotlivé ukázky jsou opatřeny vysvětlivkami a výčtem nářečních znaků, které jsou pro danou obec a pro příslušnou nářeční oblast typické. Zmíněných 70 nahrávek je k dispozici na dvou příložených CD; lze si tedy nejen přečíst, ale také poslechnout, proč si děvčata v Mistrovicích myslela, že „i od honného hochy sou hubičky řích“, jak se v Šošůvce „vuběsela kuzénka“, nebo o „cygunovi“, který v Janovicích napálil „pana farařa“.

ČJA jako celek představuje soubor údajů ke studiu českého národního jazyka, má význam pro různé oblasti společenských věd i pro širokou kulturní veřejnost. V souvislosti s vydáním páteho dílu se psalo o zakončení ČJA, *Dodatky* pak můžeme označit jako završení *Českého jazykového atlasu* i dlouholeté trpělivé práce významných českých lingvistů.

S. Konečná

Dušan Šlosar: Opera Bohemica Minora*

Nakladatelství Host založilo v roce 2010 edici s názvem Studie osobností brněnské lingvistiky. V ní mají být znovu vydávány odborné texty vybraných lingvistů, kteří se významnou měrou podíleli (či stále podílejí) na rozvoji české lingvistiky a kteří jsou spjati s Brnem. Jako první v této edici vyšla publikace *Opera Bohemica Minora* shrnující dílo Dušana Šlosara, emeritního profesora Masarykovy univerzity a předního odborníka v oblasti české slovo tvorby.

Do svazku *Opera Bohemica Minora* bylo zařazeno jeho 29 studií a 4 recenze, které vycházely v různých odborných periodikách a sbornících v rozmezí let 1958–2009. Čtenář má tak možnost seznámit se s odbornými studiemi D. Šlosara i s jeho úvahami o závažných jazykovědných otázkách, případně s jeho texty populari-

začními. Texty jsou zařazeny tematicky do šesti oddílů.

První oddíl věnovaný dialektologii obsahuje tři příspěvky, v nichž se autor zamýšlí nad rozdělením východomoravských nářečí, nutností vytvořit monografii zabývající se nářeční slovo tvorbou a vytvářením vidových opozic v nářečích Moravy a Slezska. Jde o texty různorodé.

Další studie přenesou čtenáře k problematice staročeské grafiky (oddíl Grafémika). Ve čtyřech studiích je sledován vývoj interpunkce; autor v nich vychází z bohatého staročeského materiálu, využívá hojně citace z dobových gramatik. S otázkou grafiky jsou spjaty některé příspěvky zařazené do oddílu Historická fonologie. Patří k nim příspěvky o kvantitě, kterou autor sleduje v Blahoslavově *Grammatice české* a v díle A. Michny z Otradovic. Rozbory kvantity a hláskosloví jsou doplněny kapitolou, v níž je připomenuta dnes opomíjená mluvnice P. J. Šafaříka, a úvahou o alternativním přístupu ke studiu staročeského hláskosloví v návaznosti na současného německého bohemistu T. Bergera.

Staročeské texty slouží autorovi jako výchozí materiál i pro popis české slovo tvorby. Kromě slovo tvorných rozborů konkrétních děl je do oddílu Slovo tvorba zahrnuta i studie o slovo tvorné produktivitě, o konci derivačních řad a o využití těchto slovo tvorných aspektů při srovnávání příbuzných jazyků. Sám pak podřizuje konfrontačnímu zkoumání slovo tvorbu českých a ruských adjektiv.

Nejobsáhlejší oddíl Jazyková kultura otevírá řadu témat, např. racionalizaci pravopisu, jazyk totality nebo otázku česko-německých jazykových kontaktů. Tři studie z tohoto oddílu poněkud vybočují z koncepce celého svazku, neboť spíše než za jazykovědné by mohly být označeny za literárněvědné. Je v nich sledován slovník českých básníků (J. Skácela, Z. Zábranské, L. Kundery), respektive frekvence jednot-

livých slov. D. Šlosar zde postupuje v souladu s výrokem Baudelairovým, který je v každé z těchto tří studií citován: „Chceme-li proniknout do duše básníka, musíme najít v jeho díle slova, která se tam nejčastěji vyskytují. Slova prozradí, čím je básník posedlý.“

V závěrečném oddílu se autor čtenáři představuje jako zasvěcený recenzent, který umí dobře vystihnout základní myšlenku recenzovaného díla (někdy i rozvíjenou vlastními úvahami), ocenit jeho kvalitu a zhodnotit jeho přínos pro současnou lingvistiku, případně upozornit na faktické či tiskové chyby.

V závěru knihy je přiložena bibliografie D. Šlosara shrnující jeho veškerou tvorbu od krátkých zpráv, glos a hesel po skripta, knihy a edice. Bibliografie, sestavená k datu 30. 6. 2010, je řazena chronologicky, u každého záznamu je přiřazena žánrová charakteristika. Připojena je i Bibliographia Šlosariana (tj. bibliografie textů věnovaných samotnému D. Šlosarovi a jeho dílu).

Editorům Janu Dvořákovi a Petru Malčíkovi se výběrem příspěvků podařilo postihnout tvorbu D. Šlosara jako celek, u něž lze sledovat postupný přesun zájmu od dialektologie k historickému hláskosloví (a grafémice) a k diachronní i synchronní slovo tvorbě a vzájemné prostupování těchto jazykovědných disciplín. Snad by se předkládaný svazek mohl doplnit o některý Šlosarův medailon (např. věnovaný učiteli F. Trávníčkovi). Schází mi zde také oddíl mapující popularizační činnost D. Šlosara, tj. zahrnující některé z jeho četných glos, kterými si D. Šlosar získal oblibu u široké veřejnosti a které sloužily jako podklad pro trojici knížek *Jazyčník*, *Tisíciletá* a *Otisky*. Tím by byl obraz tohoto brněnského lingvisty úplný.

Doufám, že *Opera Bohemica Minora* budou následována dalšími neméně zajímavými svazky vydanými v edici Studie

osobností brněnské lingvistiky (vyšel již svazek *Pokušení struktury* věnovaný pracím Z. Rusínové nebo *Opera Slavica et Palaeoslovenica* obsahující výbor z díla R. Večerky). Ty by se mohly stát podkladem pro monografii shrnující vývoj odborných zájmů o lingvistiku na Masarykově univerzitě a na brněnských odděleních ÚJČ AV ČR.

M. Štefková

* Dvořák, J. – Malčík, P. (eds.). Host, Brno 2010, 230 s.

Existují děje nevysvětlitelné? *

Autor této knihy označuje sám sebe jako příležitostného publicistu. Otážen-li se pak na obor, kterému svou publicistickou činností tematicky věnuje, mohli bychom nejspíše uslyšet odpověď „Záhadologii“. Karel Wágnér sám uvádí, že se věnuje „problematice anomálních jevů“. Přitom „anomálními jevy“ rozumí jevy dosud souborně označované jako „paranormální“, kterých světová publicistika a literatura (hlavně v posledních třech stoletích) zaznamenala tisíce. A jsou to jevy svou povahou mechanické, světelné, tepelné, akustické, elektromagnetické i jiné – prostě jakékoliv fyzikální povahy, které se vyskytují převážně sériově, ale jsou dosud známými fyzikálními zákonitostmi nevysvětlitelné nebo alespoň vysvětlitelné jen velmi nedokonale. Není tedy divu, že kterýkoliv a jakýkoliv, kdekoliv a kdykoliv zaznamenaný a svědecky spolehlivě prokázaný jev tohoto typu zůstane buď zamlčen, nebo si vyslouží označení „nemsysl“, „lež“, „ne-li přímo „recese“.

V takové situaci Karel Wágnér rázem vystupuje na veřejnost se svými texty v novinách a hlavně na svém internetovém blogu („karelwagner.blog.iDNES.cz“) a už i prvními knihami (toto je jeho kniha v pořadí druhá), aby nové (i staré) anomální